

Trondheim 26.08.2016

Høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Namdalen og Nord-Trøndelag.

Småkraftpakke i Namsskogan og Grong

Småkraftpakken som helhet vil innebære uakseptable inngrep i et allerede presset område og vil ha negative konsekvenser for reindrift, inngrepsfri natur, småblank og andre rødlistede arter. Prosjektene har allikevel ulik grad av konfliktpotensiale.

Småblank, som er en unik lakseart for Namsen med sideelver, blir negativt påvirket i tre av prosjektene. Verdifull gammelskog med rødlistearter vil måtte hugges i flere av prosjektene. Store uberørte villmarksområder vil bli innskrenket, og dette vil gi negative følger for reindriften i både østre og vestre Namdal reinbeitedistrikt. Slike områder er også svært viktige viltområder for store rovdyr og en rekke andre arealkrevende arter. Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag synes det er positivt at NVE legger ut denne høringen som en pakkeløsning med flere småkraftverk slik at det blir lettere å vurdere samlet belastning og sumvirkninger av tiltakene.

Konklusjon for hvert tiltak

Her følger vår mening om hvert av tiltakene. Vurderinger som ligger til grunn er beskrevet fra side seks og ut.

Flåttådalselva kraftverk

Vi går sterkt imot utbygging av Flåttådalselva kraftverk grunnet påvirkning på småblank og den rødlistede naturtypen slåttemyr og reindrift.

Litjflåttådalselva kraftverk

Vi er negative til utbygging av Litjflåttådalselva kraftverk grunnet påvirkning på småblank, inngrep i uberørt natur og store inngrep i gammelskog samt reindrift.

Bjøråa kraftverk

Vi er negative til utbygging av Bjøråa kraftverk på grunn av negativ landskapspåvirkning, inngrep i uberørt natur og påvirkning på vilt og reindrift.

Steinåa kraftverk

Vi er negative til utbygging av Steinåa kraftverk grunnet sumvirkninger utbyggingen vil ha på uberørt natur, viltet og reindrift. Videre er det negativt at det ikke søkes om å slippe minstevannføring.

Øvre Skorovasselva kraftverk

Øvre Skorovasselva kraftverk har et *mindre konfliktpotensiale* enn øvrige omsøkte tiltak i dette vassdraget. Vi ber om en vurdering på om foreslått minstevannføring er nok til å opprettholde vannspeilene som landskapselement.

Nedre Skorovasselva kraftverk

Nedre Skorovasselva kraftverk har et *mindre konfliktpotensiale* enn øvrige omsøkte tiltak i dette vassdraget. Vi ber om en vurdering på om foreslått minstevannføring er nok til å opprettholde vannspeilene som landskapselement.

Grøndalstjønnen kraftverk

Vi er negative til utbygging av Grøndalstjønnen kraftverk grunnet påvirkning på friluftsliv, uberørt natur og reindrift.

Grøndalselva kraftverk

En utbygging av Grøndalselva kraftverk er *middels konfliktfyllt*. Det er negativt at rødlistehabitater på berørt strekning ikke er tilstrekkelig inventert.

Sandåa kraftverk

Vi er negative til utbygging av Sandåa kraftverk grunnet innskrenking av potensielt leveområde for småblank og storørret. Videre vil tiltaket være negativt for fossefiltlav som er en sterkt truet (EN) rødlisteart.

Storsteinåa kraftverk

Søknad trukket av tiltakshaver.

Innhold

Høringsuttalelse til småkraftpakke i Namsskogan og Grong	1
Konklusjon for hvert tiltak.....	1
Påvirkning på småblank.....	4
Samlet belastning og tidligere inngrep.....	5
Vannkraft.....	5
Vindkraft.....	7
Biomangfoldutredninger.....	7
Flåttådalen.....	8
Flåttådalselva kraftverk	8
Litjflåttådalselva kraftverk.....	10
Bjørnelva Kraftverk	13
Steinåa kraftverk	14
Samlet belastning og sumvirkninger av tiltakene i Flåttådalen.....	15
Skorovasselva/Grøndalselva	16
Øvre Skorovasselva kraftverk	16
Nedre Skorovasselva kraftverk	18
Grøndalstjønnna kraftverk.....	19
Grøndalselva kraftverk.....	21
Store Sandåa.....	23
Sandåa kraftverk.....	23
Storsteinåa	25
Vedlegg	26

Påvirkning på småblank

Småblank er en endemisk laks som lever hele livssyklusen sin i rennende ferskvann i øvre deler av Namsen. Den finnes kun her, og dens genetiske variasjon er svært lav sammenlignet med sine anadrome slektninger (vedlegg 1). Småblank er truet av menneskelig påvirkning, spesielt vannkraftutbygginger og terskler som gjør vannet i elva mer stillestående. Artens leveområde i elva er mer enn halvert som følge av tidligere utbygginger. Fire av ti omsøkte småkraftverk i denne pakken vil kunne påvirke småblankens leveområder negativt ved at de innskrenkes, dette gjelder Flåttådalselva, Litjflåttådalselva, Sandåa og Storsteinåa kraftverk. Småblank krever hurtigrennende vann, og er avhengig av naturlige sesongvariasjoner i vassføringa for å unngå tilslamming og sedimentering av gyte,- leve- og oppvekstområder. Slik sett vil også en demping av fluktusjoner i vassføringa skapt av f. eks Grøndalselva kraftverk også kunne være negativt. Dette er ting som burde vært utredet av tiltakshavere på en tilfredsstillende måte.

Småblanken i øvre Namsen består av tre metapopulasjoner. Det var lenge en hypotese at den genetiske variasjonen var større i den nederste metapopulasjonen hvor man antok at en skjev genflyt fra de øvre metapopulasjonene bidro til et høyere mangfold. Dette er tilbakevist, og man kan derfor anta at den nedre populasjonen er i dårlig forfatning¹². Derfor er det svært viktig at vi ikke gjør inngrep som kan påvirke hverken source/øvre småblankpopulasjon (Storsteinåa og Sandåa), eller sink/nedre småblankpopulasjon (Flåttådalselvene), slik at artens bestandssituasjon forverres ytterligere. Utenom denne undersøkelsen som i stor grad fokuserte på hovedvassdraget og større sideelver, finnes det ikke kunnskap om dynamikken i populasjonene mellom resterende sidevassdrag og Namsen. Vi vet rett og slett for lite om disse elvenes betydning for artens overlevelse.

Vi anser Naturmangfoldlovens (NML) § 8. om kunnskapsgrunnlaget i denne saken ikke er belyst godt nok fra tiltakshaverne når det gjelder effekten kraftutbygging har på arten, og vi ber derfor om at NVE etter NML § 9. om føre-var-prinsippet gir avslag til aktuelle søknader på grunnlag av potensielle negative effekter på småblank.

¹ [http:// småblank.no/wp-content/uploads/2014/04/Sandlund-et-al-2014-sm%C3%A5blank-ece31040.pdf](http://småblank.no/wp-content/uploads/2014/04/Sandlund-et-al-2014-sm%C3%A5blank-ece31040.pdf)

² Naturen nr. 3 2014, Sandlund mfl.

Naturvernforbundet er svært opptatt av å bevare denne ansvarsarten, og er negative til alle inngrep som kan påvirke den negativt. Arbeid med å gjøre småblank til en prioritert art etter naturmangfoldloven er igangsatt, og dette viser med all tydelighet at bevaring av småblank er på dagsordenen også på direktoratsnivå. Vi vil minne om NVEs vedtak om å ikke bygge ut Trongfossen hvor ivaretagelse av småblank var hovedargument, og håper dere tar hensyn til småblanken også i denne omgang.

Namsen er et nasjonalt laksevassdrag, og det er spesifisert i st. prp. 32 (2006-2007) om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder at nye inngrep i forbindelse med produksjon av vannkraft ikke skal skade produksjon av laks vesentlig.

Samlet belastning og tidligere inngrep

Vannkraft

I indre Namdal og Nord-Trøndelag for øvrig er det allerede gjennomført en rekke vannkraftutbygginger. Disse gjør at vannsystemene med tilhørende økologiske funksjoner er sterkt modifiserte. Alle de store vannene og mange elver som drenerer til Namsenvassdraget er utbygde. Tabell 1 viser en stor del av utbyggingsvolumet og kraft som produseres i Namsenvassdraget per dags dato.

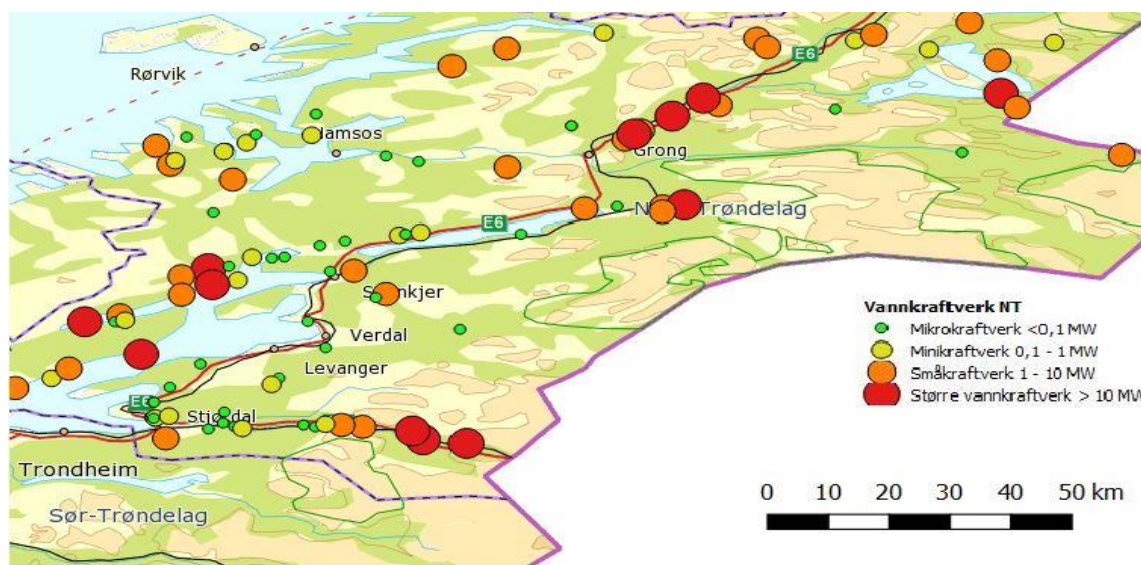
Figur 1 på viser at indre Namdal (Snåsa, Grong, Namsskogan, Lierne og Røyrvik) er det området i Nord-Trøndelag med flest store og mellomstore utbygginger. Dette gjør at vannsystemene i området allerede er sterkt påvirket. Vi ser blant annet at Namsen med tilstøtende vassdrag har flere store og mellomstore utbygginger. Figur 2 viser situasjonen i fylket etter en utbygging av alle konsesjonssaker som nå er til behandling. Som man ser vil en utbygging av planlagte og omsøkte kraftverk føre til en dramatisk økning i inngrep i regionen som helhet. Kraften som produseres er av en relativ beskjeden mengde sett i forhold til inngrepenes størrelse. De store kraftverkene i Namsenvassdraget (tabell 1) produserer 1824 GWh alene. Konsesjonssøknadene i denne pakken vil produsere 142,4 GWh. Altså et minimalt tilskudd i en allerede hardt presset vassdragsnatur. Det foreligger planer om opprusting og fornying av Nedre Fiskumfoss kraftverk som vil gi en økning i

produksjonen her på 42%, eller 111 GWh³. Dette er noe vi i Naturvernforbundet ser på som en mye mer hensiktsmessig løsning når det foreligger en målsetning om ytterligere kraftproduksjon i Nord-Trøndelag.

Tabell 1: Tidligere store utbygginger i regionen.

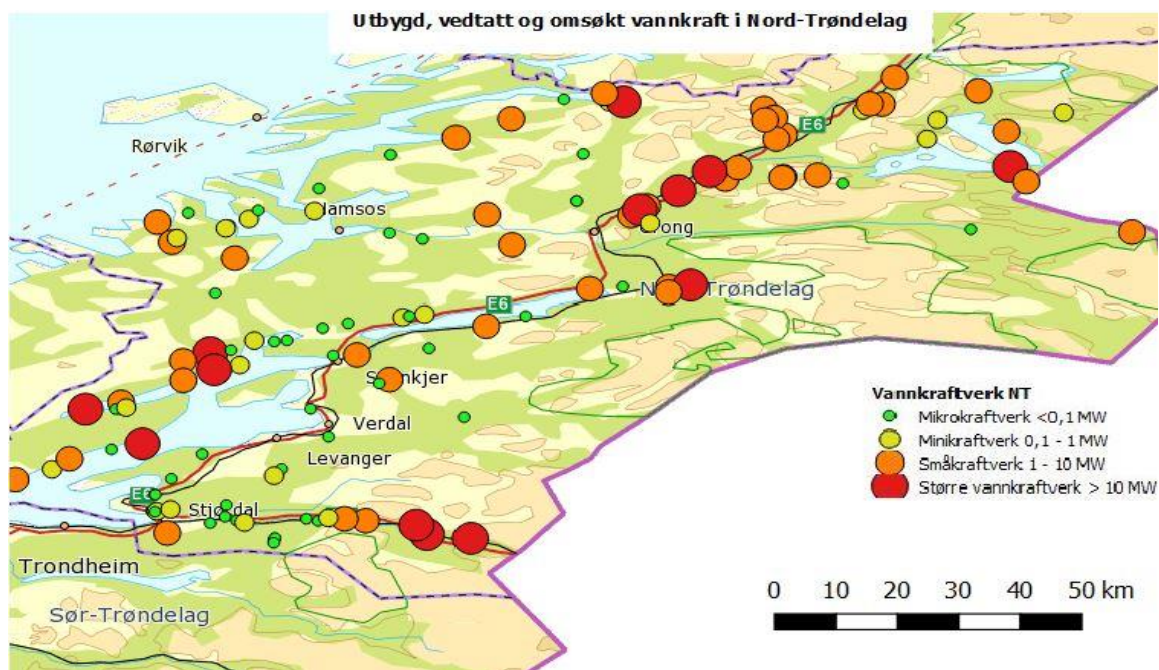
Nr.	Kraftverk	Regulert innsjø/elv	Kommune	GWh
1	Røyrvikfoss kraftverk	Store Namsvatn, Vekteren, Øvre Namsen, Rørvikelva	Røyrvik	96
2	Tunnsjø kraftverk	Store Namsvatn, Vekteren, Limingen, Øvre Namsen	Lierne	138
3	Linvasselv kraftverk	Store Namsvatn, Vekteren, Limingen, Øvre Namsen, Linvasselv	Gäddede	192
4	Tunnsjødal kraftverk	Store Namsvatn, Vekteren, Limingen, Tunnsjøflyan, Øvre Namsen	Namsskogan	820
5	Tunnsjøfoss kraftverk	Tunnsjøflyan, Tunnsjøelva	Røyrvik	27
6	Nedre Fiskumfoss kraftverk	Namsen	Grong	240
7	Øvre Fiskumfoss kraftverk	Namsen	Grong	57
8	Aunfoss kraftverk	Namsen	Grong	180
9	Åsmulfoss kraftverk	Namsen	Grong	74
Sum				1,82 TWh

Figur 1: Utbygd og vedtatt vannkraft i Nord-Trøndelag. Kilder: NVE, Geonorge.

Figur 2: Utbygd og vedtatt vannkraft i Nord-Trøndelag. Kilder: NVE og Geonorge

³ <https://www.nito.no/aktuelt/2016/4/ingeniorkunst-kan-sorge-for-mer-kraft-og-mer-laks/>

Figur 3: Utbygd, vedtatt og omsøkt vannkraft i Nord-Trøndelag. Kilder: NVE og Georange

Vindkraft

En rekke vindkraftprosjekter er under prosjektering eller i sluttbehandlinger i tilstøtende fjellområder. En utbygging av disse vil også gi store inngrep i natur i tillegg til å produsere langt mere kraft enn det som er satt som fornybarmål fra Nord-Trøndelag fylke.

Tabell 2: Planlagte vindkraftverk i området

Kraftverk	Status	Kommune	GWh
Kalvatnan	NVE positivt innstilt, klage oversendt OED	Namsskogan, Bindal	675
Grøndalsfjellet	Utredningsprogram fastsatt	Namsskogan	600
Mariafjellet	Utredningsprogram fastsatt	Lierne, Røyrvik	450
Sum			1,72 TWh

Biomangfoldutredninger

Vi ber om at NVE gransker biomangfoldutredningene til prosjektene nøye. I løpet av det seneste året har biomangfoldutredninger i forbindelse med småkraftsaker blitt

satt fokus på og man har funnet at så å si alle hadde store mangler når det gjaldt kartlegging av sjeldne arter⁴. Dette er svært urovekkende, og det er grunn til å tro at store biomangfoldverdier har gått tapt som følge av mangelfulle utredninger.

Flåttådalen

Her er det søkt om fire konsesjoner til utbygging av småkraftverk. Fra før er et kraftverk utbygd her og en konsesjon er gitt hvor kraftverk foreløpig ikke er utbygd, totalt seks kraftverk. Se side 15 for en evaluering av sumvirkninger for planlagte tiltak i Flåttådalen.

Flåttådalselva kraftverk

Beskrivelse av tiltaket

Det er foreslått to alternativer for utbygging av dette kraftverket.

Alternativ A: Årsproduksjon er estimert til 29,1 GWh. Kraftverket vil utnytte et fall på 64 meter med inntak på kote 224 og kraftstasjon på kote 160. Vannveien vil bli 3000 meter fordelt på 2700 meter tunell, og 300 meter nedgravd rørgate. 4200 meter elv vil bli berørt av dette alternativet.

Alternativ B: Årsproduksjon er estimert til 23,5 GWh. Utnyttet fall er 52 meter med inntak på kote 224 og kraftstasjon på kote 172. Vannveien vil bli 1900 meter fordelt på 1600 meter tunell og 300 meter nedgravd rørgate. 2700 meter elv vil bli berørt av dette alternativet, altså 36% mindre enn alternativ A. Det vil bli lagt opp til en mindre regulering av inntaksbassenget på 1 meter. Det er søkt om en minstevannføring på 1,2m³ om sommeren tilsvarende 10-persentil, og 0,2m³/s på vinteren tilsvarende 5-persentil. Når en tar med restvannføring vil en få ca. 2m³/s vann forbi kraftstasjonen om sommeren, og dette er ifølge tiltakshaver tilsvarende naturlig vannføring om sommeren. Begge alternativene vil gi cirka 800 meter med ny permanent skogsbilvei. Strømmen fra kraftverket er foreslått å transporteres via jordkabel av hensyn til fuglevilt og landskapsverdier.

Påvirkning på naturverdier

Rødlisteartene gjøk (NT) og sivspurv (NT) er begge registrert i leveområdet. Jaktfalk (NT), kongeørn (NT) og muligens hønsehauk (NT) antas å ha leveområder her.

Lirype (NT) og hare (NT) finnes antakeligvis i Flåttådalen, selv om ingen av

⁴ <http://www.biofokus.no/biofokus-og-milj%C3%B8faglig-utredning-med-oppsiktsvekkende-rapport-om-biologisk-mangfold-og-sm%C3%A5kraft/#>

konsesjonssøknadene nevner dem. En kraftutbygging kan spesielt ha en negativ påvirkning på fugler i anleggsfasen ved at hekking forstyrres. Spesielt bør det tas hensyn til sivspurv som hekker i fuktig kratt- og takrørsvegetasjon. Det er også registrert fossekall som antakeligvis hekker i tilknytning til vassdraget. Bjørn (EN), jerv (EN) og gaupe (VU) har også tilhold i området.

Jordkabelen som skal føre strømmen fra kraftverket til sentralnettet kan komme til å berøre to slåttemyrer med verdi B, som har gode forekomster av flere mariahandarter. Slåttemyr er en utvalgt naturtype fordi den er sterkt truet som følge av at tradisjonell bruk hvor slåttemyrene holdes i hevd, ikke lenger er vanlig. Slåttemyr har status som EN – sterkt truet, i rødlista for naturtyper, og slåttemyrkant har status som CR – kritisk truet. Slåttemyrene er veldig sårbare for drenering, derfor må en eventuell jordkabel legges slik at dette unngås. Det kan også hende at redusert vannføring i elva som følge av utbygging vil påvirke slåttemyrene. Myrene er svært viktige karbonlagre, og vi bør, der det er mulig, søke å holde disse så intakte som mulig for at vi skal nå klimamålene våre. I dag kommer 3 til 4 prosent av Norges årlige CO₂-utslipp fra ødelagt myr⁵.

Den biologiske kartleggingen som er lagt ved konsesjonssøknaden nevner at det fins små arealer med urskog ved siden av elva som ikke ble inventert på grunn av for høy vassføring. Urskog er som kjent en biotop for mange potensielle rødlistearter, og det er svært negativt at ikke lokalitetene er kartlagte slik at kunnskapsgrunnlaget er best mulig.

Småblank er en endemisk laks for øvre deler av Namsenvassdraget, og den eneste laksebestanden i Europa som er stasjonær i elva i alle deler av livssyklusen. Den er betegnet som Norges mest sjeldne bestand av et virveldyr. Bestanden er i sterk tilbakegang grunnet blant annet kraftutbygging. Arten er registrert i Flåttådalselva helt opp til kote 210, og vil følgelig bli påvirket av tiltaket. Det er positivt at tiltakshaver foreslår en minstevannsføring lik middelvannføring sommerstid, men arten er avhengig av hurtigrennende vann, helst en hastighet på > 1 m/s, derfor er vi bekymret for at utbyggingen av kraftverk vil kunne føre til at et allerede lite utbredelsesområde for arten, blir mindre, siden arten nyter godt av naturlige fluktusjoner i vannhastighet. Småblank har mindre genetisk variasjon enn andre

⁵ <http://sabima.no/et-helt-perfekt-karbonlager>

laksearter og er derfor mer sårbar for miljøendringer. Det er en god ørretbestand i elva. Det viktigste leveområdet for arten er vurdert til å være i større kulper ovenfor det planlagte tiltaket. Vannfaunaen på berørt strekning er ellers kun undersøkt med tanke på elvemusling, men en god minstevannføring som ikke tørrlegger strandsonen vil antakelig ivareta evertebrater.

Flåttådalen blir i biomangfoldrapporten i konsesjonssøknaden klassifisert som et viktig viltområde, med observasjoner av mange typer rovfugl, skogsfugl og hjortevilt.

Påvirkning på landskap, friluftsliv og reindrift

Ved inntakspunktet planlegges en 4-5 meter høy og 30 meter bred mur. I tillegg vil det bygges cirka 800 meter med permanent ny vei. I Flåttådalen bedrives jakt i utstrakt grad, og fiske i noen grad. Det er ikke kjent for oss i hvilken grad området brukes til annet friluftsliv, men vassdragsnaturen som helhet i Flåttådalen vil bli sterkt påvirket som følge av den samlede belastningen planlagte og allerede utbygde kraftverk, vil utgjøre. Seks kraftverk vil fremstå som et stort naturinngrep, og tre av de planlagte kraftverkene vil berøre INON-områder. Det er en sterk korrelasjon mellom artsmangfold og uberørt natur, spesielt uberørt skog⁶. Uberørt natur i Norge minker stadig som følge av nye inngrep.

Reindrift

Reindriftsutøvere uttrykte på folkemøtet i Namsskogan 07.06.16 at en så stor samlet utbygging i Flåttådalen ville være svært negativt på grunn av forstyrrelser og ledeeffektene nye rørgater vil ha på reinen. Vestre Namdal reinbeitedistrikt har fra før av et stort press på arealene sine, blant annet på grunn av at Kalvatnan vindkraftverk har fått konsesjon for utbygging.

Oppsummering og konklusjon

Flåttådalselva kraftverk vil, på tross av avbøtende tiltak og et alternativ med en mindre omfattende utbygging, kunne være skadelig for spesielt småblank og for den truede naturtypen slåttemyr.

Litjflåttådalselva kraftverk

Beskrivelse av tiltaket

Alternativ A: Årsproduksjon er estimert til 15,0 GWh. Inntaket vil være på kote 400 for

⁶ NINA 2014, hentet 20.06.16 fra <http://www.nina.no/english/News/News-article/ArticleId/3714>

begge alternativene, med et inntaksbasseng på ca. 1000 m². Kraftverket vil bli plassert på kote 158 for alternativ A. Omlagt vannvei er foreslått lagt som 2500 meter rørgate.

Alternativ B: Årsproduksjon er estimert til 14,3 GWh. Kraftverket vil for dette alternativet bli plassert på kote 170. Omlagt vannvei er foreslått lagt som 2400 meter rørgate. Alternativ B reduserer utbyggingsstrekningen med 15% fra 2600 meter for alt. A, til 2050 meter for alt. B. Minstevannføringen er foreslått til 65 l/s for sommer og 26 l/s for vinter, tilsvarende 5-persentil

Det er planlagt 30 daa vei i anleggsfasen og 15 daa permanent vei. Dette tilsvarer henholdsvis 7500 meter og 3750 meter (30000m²/4 meter bredde - norm for anleggsveier). I vedlagt biomangfoldrapport sies det at ny permanent vei vil bli ca. 2250 meter, dermed er det uklart hva som blir reell lengde på veien. Dette bør komme tydeligere frem i konsesjonssøknaden. Det trengs 2 km linje for å knytte kraftstasjonen til eksisterende hovednett, og dette er foreslått som enten luftspenn eller nedgravd kabel, avhengig av miljømessige gevinster.

Påvirkning på naturverdier

Det er en del gammel granskog rundt de nedre deler av elva. Her er arten gubbeskjegg påvist (NT). Gammel granskog er en naturtype med høyt rødlisteartpotensiale. Selv om ikke det er påvist flere rødlistearter på lokalitetene under befaring, kan det ikke utelukkes at det finnes sjeldne arter her. Det er et deltaområde/meanderende flomløp ca. 300 meter oppstrøms samløpet med Flåttådalselva som er gitt verdi B i konsekvensutredningen til konsesjonssøknaden. Verdien er gitt på bakgrunn av at naturtypen kroksjøer, meandere og flomløp har status EN – sterkt truet, i rødlista for naturtyper⁷. Det er ikke registrert noen rødlistearter på den aktuelle lokaliteten, men befaring ble gjort sent i sesongen slik at mye av vegetasjonen i feltsjiktet var visnet og følgelig vanskelig å artsbestemme. I områdene med gammel granskog er det registrert en tiurleik. En linje i luftspenn vil ifølge biomangfoldrapporten komme nært denne. Dette er svært negativt, i tillegg vil store deler av planlagt veitrasé og rørgate berøre den gamle granskogen, noe som vil være ytterligere negativt for arter tilknyttet naturtypen.

⁷ Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Fjellvåk (NT) ble observert under befarings, og hønsehauk (NT) og jaktfalk (NT) antas også å leve her. Disse er mest sårbare i hekkeperioden, og en eventuell anleggsfase må unngås i denne perioden. Hønsehauk er direkte knyttet til områder med gammelskog gjennom hele året i alle livsfaser, og den viktigste grunnen til dens tilbakegang er menneskelig påvirkning på skogen gjennom skogsdrift (og som i dette tilfellet, veibygging kombinert med planlagt kraftutbygging og skogsdrift). Bjørn (EN), jerv (EN) og gaupe (VU) har også fast tilhold i området.

Flåttådalen blir i biomangfoldrapporten i konsesjonssøknaden klassifisert som et viktig viltområde, med observasjoner av mange typer rovfugl, skogsfugl og hjortevilt. Det finnes også en tiurleik her som blir berørt av ny kraftlinjetrasé.

Småblank er påvist i vassdraget, og det potensielle leveområdet er opp til kote 170. Alt. B er klart bedre enn alt. A for småblank, men igjen så vil en struping av vannføring og at naturlige fluktuasjoner dempes føre til en forverring av levekårene for arten. Se ellers kommentar i uttalelsen til Flåttådalselva. Vannfaunaen i berørt strekning er ellers kun undersøkt med tanke på elvemusling.

Påvirkning på landskap og friluftsliv og reindrift

Anslagsvis 4,2 km² inngrepsfri natur (INON-områder) faller bort som følge av tiltaket⁸. Reinsdyr, bjørn og jerv er avhengig av store upåvirkede leveområder. 1 km² INON-områder med villmarkspreget (>5 km fra tyngre tekniske inngrep) går tapt. Se for øvrig kommentar til Flåttådalselva kraftverk.

Oppsummering og konklusjon

Tiltaket vil medføre forholdsvis store inngrep i sårbare gammelskog, med den påviste rødlistearten gubbeskjegg. I tillegg er gammelskog viktig leveområde for storfugl, og kraftlinjene er planlagt slik at en tiurleik blir berørt. Tiltaket vil derfor være svært negativt for storfugl. Leveområder for småblank vil gå tapt ved en utbygging av alternativ A. En foreslått lav minstevannføring kan føre til at deltaområdet nederst i tiltaksområdet mister sin rike flora. Inngrep i et stort INON-område er negativt for landskap, friluftsliv og biologisk mangfold. Samlet sett gjør dette at vi er negative til utbygging av Litjflåttådalselva kraftverk.

⁸ <http://inonkart.miljodirektoratet.no/inon/bortfall/rapport/1611-VNJSQX/pdf>

Bjørelva Kraftverk

Beskrivelse av tiltaket

Årsproduksjon er beregnet til 15 GWh. Inntak og dam er planlagt på kote 492. Kraftverket planlegges på kote 240. Berørt elvestrekning er cirka 3500 meter, og foreslått vannvei lagt i rørgate er 2900 meter. Det vil bli bygget i overkant av 3000 meter vei, denne vil følge rørgata. Det nevnes at det kan bli aktuelt å ta ut masser til bygging av veier og omfylling av rør fra Flåttådalselva. Strømmen fra kraftstasjonen føres i en 1,5 km rett linje over Flåttådalselva med påkoblingspunkt rett syd for Nessian gård. Den kan enten oppføres som luftspent kabel eller jordkabel, avhengig av miljøgevinster. Minstevannføring er lik 5-persentil – 64 l/s sommerstid og 25 l/s vinterstid.

Påvirkning på naturverdier

Rødlistearten gubbeskjegg (NT) er påvist i gammelskogsområder av gran med innslag av urskog langs elva. I tillegg er rødlistesoppen duftskinn (NT) funnet i den samme naturtypen. Tretåspett lever også her. Den er nå tatt ut av rødlista i den siste revideringen, men den er avhengig av gammel død ved til matsøk og hekking. Vi mener at gammel granskog bør bevares for å ivareta det biologiske mangfold som er knyttet til den og for å ivareta viktige landskapskarakteristika for regionen. Biomangfoldrapporten vedlagt konsesjonssøknaden påpeker at det er potensiale for å finne sjeldne treboende sopp, moser og knappenåslaver.

En liten bekkekløft finnes på berørt strekning av elva. Ingen sjeldne arter ble funnet her, men artene som finnes er fuktkrevende, og det antas at en utbygging vil ha negativ påvirkning.

Det er registrert en tiurleik på Leikhaugen, denne vil kunne bli berørt av en veiutbygging. Ellers inngår utbyggingsområdet i et viktig viltområde (se kommentarer til Flåttådalselva og Litjflåttådalselva), med et mangfold av store pattedyrarter og en rik fjellfuglfauna. I biomangfoldrapporten fastslås det at inngrepet vil ha middels negativ virkning på biologisk mangfold.

Påvirkning på landskap, friluftsliv og reindrift

Totalt 4,8 km² INON netto vil gå tapt som følge av tiltaket. 18,8 km² INON-områder med villmarkspreget (>5 km fra tyngre tekniske inngrep) går tapt. Damkonstruksjonen vil være 20 meter bred og 2 meter høy, og vil føres opp som et relativt synlig element

i landskapet øverst i dalen rett før den flater ut. Se for øvrig kommentarer til Flåttådalselva og Litjflåttådalselva kraftverk.

Oppsummering og konklusjon

Tiltaket vil bli et synlig landskapselement. Store uberørte fjellområder vil berøres, og dette kan få følger for arealkrevende arter, f. eks. store rovdyr og reinsdyr. En tiurleik kan bli berørt av veibygging i forbindelse med tiltaket. En linje i luftspenn vil være skadelig for fuglefaunaen i et svært viktig viltområde. Vi er negative til en kraftutbygging her på grunn av at tiltaket vil bli et svært synlig landskapselement, og på grunn av påvirkning på vilt.

Steinåa kraftverk

Beskrivelse av tiltaket

Årsproduksjon er beregnet til 7,7 GWh. Kraftverket vil utnytte et fall på 138 meter, med inntak på kote 381 og kraftverket plassert på kote 243. Dammen ved inntaket blir 20 meter bred. Vannspeilet i dammen vil være cirka 4000 m², og vil demme opp areal tilsvarende flomvannivå. Omlagt vannvei blir en rørgate på 1650 meter. Det vil bli bygget 1500 meter veg, hvorav 1100 meter vil bli permanent. Ny linje som fører strøm til sentralnettet er anslagsvis 3150 meter. 2500 meter vil bli felles med det konsesjonsgitte kraftverket Seterfossen. Det spesifiseres at en kabel vil bli lagt i jorda. Tiltakshaver foreslår en minstevannføring lik 5-persentilen sommerstid, og at det ikke slippes minstevannføring vinterstid. Dette begrunnes med at man slik unngår problemer med isskruing i elveleiet.

Påvirkning på naturverdier

Rødlisteartene gubbeskjegg (NT) og svartsonekjuka (NT) ble begge funnet i en gammelskogslokalitet langs elva. Gammelskogslokaliteten var av typen høgstaudegranskog med høg bonitet, og selv om ikke flere sjeldne arter ble funnet, så vurderes habitatet som passende til å huse et rikt mangfold av råtevedmoser og knappnålslever. Tiltaket antas å ikke fysisk berøre denne lokaliteten med vei eller linjebygging, men hvis vanntilsiget hit blir avskåret sammen med redusert vannføring i elva, kan dette forringe lokalitetens levekår.

De tidligere rødlisteartene tretåspett og varslar ble registrerte i området. Kongeørn (NT) ble også registrert under befaringen. I biomangfoldrapporten vurderes Steinåa til

å inngå i det samme svært viktige viltområdet som resten av Flåttådalen utgjør, med en rik fuglefauna og forekomst av flere store rovdyr og hjortedyr.

En bekkekløft finnes på berørt strekning. Konsulentene vurderer lokaliteten til å ikke være spesielt fuktig, og heller ikke spesielt viktig. Men det påpekes at det var vanskelig å ta seg frem, og dermed er ikke inventeringen fullgod.

Det er, som for de andre vassdragene i Flåttådalen, kun gjort undersøkelser av elvefaunaen for å se etter elvemusling og ingen andre vannorganismer. Når tiltakshaver foreslår å ikke ha en minstevannføring vinterstid, og selv om ikke vannføringen i elva er spesielt høy, kan dette bidra til at sjeldne arter går tapt ved at elva vil kunne tørrlegges.

Påvirkning på landskap, friluftsliv og reindrift

Totalt 3,4 km² INON netto vil gå tapt som følge av tiltaket⁹. 6 km² INON-områder med villmarkspreget (>5 km fra tyngre tekniske inngrep) går tapt. En 20 meter bred dam vil bli et synlig landskapselement i en ellers åpen og oversiktlig fjellnatur. Se ellers kommentarer til øvrige konsesjonssøknader i Flåttådalen.

Oppsummering og konklusjon

Steinåa kraftverk blir et inngrep i et uberørt fjellområde. Mangelfull artsinventering under vannspeilet er negativt, spesielt når det søkes om ikke å sleppe minstevannføring vinterstid. En utbygging av elva er først og fremst negativt på grunn av sumvirkninger totalt utbyggingsvolum i Flåttådalen vil kunne ha for viltet, biologisk mangfold og landskap.

Samlet belastning og sumvirkninger av tiltakene i Flåttådalen

Det berørte INON-området (samlet for alle sonene) er 994 km² - et av de større INON-områdene i Nord-Trøndelag. Inngrepene i Flåttådalen vil føre til at 12,4 km² netto INON går tapt. Kalvvatnan vindkraftverk, som nylig har fått positiv innstilling fra NVE, vil berøre det samme INON-området. Selv om INON i seg selv ikke er en parameter som skal tas hensyn til ved offentlig forvaltning, er det viktig å bevare verdiene som er knyttet til INON-områder. Det aktuelle området er svært viltrikt, det er reindrift her, og det er påvist mange lokaliteter av artsrik gammelskog. I gammelskogen i Flåttådalen vil to tiurleiker kunne bli berørt av de foreslåtte

⁹ <http://inonkart.miljodirektoratet.no/inon/bortfall/rapport/1613-YAKMSA/pdf>

utbyggingene. Skjeggglaven gubbeskjegg (NT) er også en art som finnes i alle gammelskogene som er tilknyttet berørte vassdrag. Ved siden av kraftutbyggingsplanene her, er det gitt tillatelse til bygging av mange kilometer skogsbilvei. Samlet sett vil en full utbygging være svært negativt for viltet og gammelskog som naturtype med alle artene knyttet til denne. Landskapspåvirkningen av en full utbygging i Flåttådal vil også bli stor, så å si alle fossestryk og vannspeil vil bli påvirket.

Skorovasselva/Grøndasselva

Her er det søkt om fire konsesjoner til utbygging av småkraftverk. Fra før er det utbygd ett minikraftverk lengst øst i vassdraget, og det er gitt konsesjon til Fjerdingselva kraftverk som ligger sørvest i samme influens-/fjellområde som øvrige omsøkte og utbygde kraftverk i Skorovasselva.

Øvre Skorovasselva kraftverk

Beskrivelse av tiltaket

Årsproduksjon er estimert til 5,3 GWh. Et fall på 71 meter vil bli utnyttet med inntak på kote 429 og kraftverk på kote 358. Omlagt vannvei er en 1680 meter lang rørgate. Linje for uttransportering av strøm foreslås som 800 meter nedgravd jordkabel. Planlagt minstevannføring er 30 l/s for hele året. Dette tilsvarer alminnelig lavvannføring, og 5-persentil om vinteren. 5-persentil sommerstid er 110 l/s. Det er planlagt et inntaksbasseng på 6800 m² og en dam på 12 x 2 meter, men det er ikke planlagt noen magasinering utover normalt tilsig. Elva og omlagt vannvei følger FV 764, og det er planlagt 240 meter permanent ny vei til anlegget fordelt på to veier, en til inntaket og en til kraftstasjonen.

Påvirkning på naturverdier

Skorovasselva er ennå sterkt påvirket av avrenning fra tidligere tiders gruvedrift i Skorovas. Vannfaunaen her er liten, spesielt i de øvre delene hvor dette kraftverket foreslås plassert. Det er gjort tiltak for å bedre levekårene i elva, og dette har hatt en effekt vises gjennom at ørret er påvist på tidligere fisketomme strekninger, men fortsatt er forurensingen på et nivå som antas å være skadelig for fisk og annen bunndyrfauna. Det er tidligere påvist elvemusling i nedre del av elva, og det er registrert småblank her. Disse påvirkes imidlertid ikke av dette tiltaket.

Tiltaket er plassert relativt nærme eksisterende infrastruktur. Dette gjør at påvirkningen på arealkrevende arter som bjørn (EN), jerv (EN) og gaupe (EN) vil være liten i driftsfasen, men i anleggsfasen vil disse kunne bli fortrent fra influensområdet. Det er registrert sivspurv (NT) under biomangfoldkartleggingen ifm. Kongsnesjøknuden. Denne er avhengig av intakt kantvegetasjon i elva, spesielt takrørsforekomster er verdifulle hekkeplasser. Dette bør tas hensyn til i anleggsfasen. Ellers er det registrert lirype (NT), og fiskemåke (NT) i området, og hare (NT) antas å leve her.

Ingen rødlistede arter lever i eller direkte i tilknytning til elva. Det er noe myr som vil bli berørt av rørgate og veibygging. Denne er klassifisert til å være av lav verdi for biomangfold i kongsnesjøknuden, men det var likevel innslag av næringskrevende arter, blant annet flere arter av mariland. Naturtypen åpen myrflate har rødlistestatusen nær truet. Myr er også et svært viktig karbonlager.

I biomangfoldrapporten fra Sweco står det at det kun ble samlet inn mose- og lavprøver fra en lokalitet, det samme gjelder de tre andre biomangfoldundersøkelsene gjort av Sweco i denne småkraftpakken. Om dette skyldes at det ikke var flere interessante funn eller at dette er standard prosedyre vites ikke, men vi stiller likevel spørsmål med denne metodikken sett i lys av den nylig utgitte kvalitetssikringen av kartlegginger av biologisk mangfold i forbindelse med småkraftsaker¹⁰. Her kom det frem at stort sett alle biomangfoldundersøkelsene var mangelfulle. Vi sier ikke at vi tror undersøkelsene er mangelfulle, men vi vil ha mer fokus på problematikken med mangelfulle kartlegginger generelt. For øvrig virker det som om det er gjort grundige undersøkelser av potensiell forekomst av elvemusling i vassdraget.

Påvirkning på landskap, friluftsliv og reindrift

Skorovasselva går i sin helhet langs vei og kraftlinjer. Landskapet er ikke uberørt, men det har likevel en opplevelsesverdi som en høyfjellsvei, som er representativ for regionen, hvor elva er et markant landskapselement. Vannføringen i elva er varierende og til tider ganske lav, men en utbygging vil gjøre at vannføringen vil ligge på et minimum og dette vil bli synlig. Vi ber om at eksisterende vannspeil i elva bevares som et avbøtende tiltak. I et helhetlig perspektiv er det imidlertid bra å

¹⁰ http://publikasjoner.nve.no/rapport/2015/rapport2015_102.pdf

samle inngrep, slik at man minimerer påvirkning på store sammenhengende naturområder. Derfor vil akkurat dette prosjektet kunne være tålelig for friluftslivet. For reindrift er Øvre Skorovasselva kraftverk vurdert til å ha en liten negativ betydning. Samlet sett blir Østre Namdal reinbeitedistrikt berørt av seks utbygginger i denne småkraftpakken, i tillegg planlegges det storstilt hyttebygging i Skorovas. Derfor er det viktig at det tas hensyn til reindrifta, spesielt i anleggsfasen.

Oppsummering og konklusjon

En utbygging av Øvre Skorovasselva kraftverk er etter vår mening blant de minst konfliktfylte i denne småkraftpakken. Dette begrunner vi med at elva har liten verdi for biologisk mangfold og at utbyggingen blir liggende tett inntil eksisterende inngrep. Vi er usikre på om foreslått minstevannføring er tilstrekkelig for å bevare potensialet for at tidligere naturlig forekommende biomangfold igjen kan etablere seg i elva. Dette bør det gjøres en vurdering på. Dette bør også vurderes av landskapsmessige hensyn. Vi ber om at NVE gjør en vurdering på om de synes SWECOs biomangfoldrapport for prosjektet bygger på tilstrekkelig grunnlagsdata, dette gjelder også for de øvrige konsesjonssøknadene til Namdal bruk.

Nedre Skorovasselva kraftverk

Beskrivelse av tiltaket

Årsproduksjon er estimert til 6,2 GWh. Kraftverket vil utnytte et fall på 38 meter mellom kote 318 og 280. Omlagt vannvei i rørgate vil bli 1480 meter. Rørgata vil gå i myr og skogsterreng, og vil de første og siste par hundre meterne følge eksisterende kraftlinjetrasé. Inntaksdammen vil bli 3 x 20 meter, og vil demme opp et vannspeil på ca. 3000 m². Strømmen vil føres i en 150 meter lang jordkabel som i sin helhet vil bli nedgravd i veitrasé fra kraftverket. Det må bygges 190 meter vei til inntaket og 370 meter vei til kraftstasjonen. Minstevannføring er foreslått til 90 l/s sekundet hele året. 5-persentil er estimert til 250 l/s sommerstid og 80 l/s vinterstid.

Påvirkning på naturverdier

Skorovasselva er, som nevnt over, forurenset av tidligere tiders gruvedrift i Skorovas. Landskapet rundt er myr og skrinn skog, og langs vassdraget går det en vei og kraftlinjer. I området der kraftstasjonen er planlagt er det i 1975 registrert elvemusling (VU). Senere undersøkelser har ikke påvist arten på lokaliteten, og i konsesjonssøknaden påpekes det at det er lite sannsynlig at det finnes elvemusling i

Skorovasselva på grunn av forurensningen. Se for øvrig kommentar til Øvre Skorovasselva kraftverk.

Påvirkning på landskap, friluftsliv og reindrift

Rett ovenfor tenkt plassering av kraftverket går det en merket tursti, som er en del av et større turstinnett mellom Skorovas og Nesådalen i Grong. Siden inngrepet ligger like ved vei og kraftlinjer vil ikke dette ha mer enn en liten negativ påvirkning på friluftslivet.

Oppsummering og konklusjon

Nedre Skorovasselva kraftverk vil antakeligvis ha et lavt konfliktpotensiale for naturverdier og friluftslivet. Se ellers kommentar til Øvre Skorovasselva Kraftverk.

Grøndalstjønnen kraftverk

Beskrivelse av tiltaket

Årsproduksjon er estimert til 11,2 GWh. Utnyttet fall er på 71 meter mellom kote 347 og 276. Omlagt vannvei vil bli en nedgravd rørgate på 1210 meter. Rørgata vil gå gjennom skrinns furuskog og myr- og morenedekke. Det vil bli etablert 700 meter permanent vei inn til kraftstasjonen, og 1210 meter midlertidig anleggsvei til inntaket. Inntaksdammen vil bli 2,5 x 20 meter med et oppdemt vannspeil på ca. 3400 m². Strømmen vil føres via 500 meter jordkabel som blir gravd ned under veien til kraftstasjonen. Minstevannføring er foreslått til 330 l/s sommerstid og 30 l/s vinterstid. Begge tilsvarer omtrentlig 5-persentil. I tillegg vil det nyttes vann fra en omlagt sidebekk. Her vil minstevannføringen sommerstid bli satt til 20 l/s, det står ikke nevnt noe om minstevannføring her vinterstid, dette betyr antakeligvis at det ikke foreslås minstevannføring på vinteren.

Påvirkning på naturverdier

Rørdlistartene svartand (NT), strandsnipe (NT), fiskemåke (NT) og sivpurv (NT) lever antakeligvis her. Egnede hekkehabitat for sivpurv er sårbare. Ellers er dette området fast tilholdssted til alle våre store rovdyr unntatt ulv. Det finnes også lirype (NT) og hare (NT) her. Grøndalstjønnen og myrområdene rundt er et lokalt viktig område for andefugl. Generelt sett er alle fuglene mest sårbare i hekkeperioder, men drenering av myrområder i forbindelse med graving av rør og endret vanntilførsel fra elver og bekker er også en påvirkningsfaktor. Myrer er svært viktige karbonlager som bør bevares for at vi skal nå klimamålene våre. Oter har tidligere vært vanlig å

observere i øvre del av vassdraget. Elva har en god og representativ sammensetning av bunndyrfauna, og er et velegnet leveområde for ørret.

I influensområdet til kraftverket finnes også en bekkekløft og fossesprøytsone. Disse ble vurdert til å ha en lokal viktig verdi, men de ble ikke inventert på grunn av vanskelig tilgjengelighet på befaringstidspunkt. Bekkekløfta anslås til å ha et visst rødlisteartpotensiale. Grunnen her består av lettforvitrende næringsrike bergarter. Fossesprøytsonen hadde ikke noen karakteristiske fosseengarter rundt seg, og potensialet for forekomst av rødlistearter her ble vurdert til å være lavt. Bekkekløfta vurderes til å være lukket og lite soleksponert, men det må tas høyde for at det vil bli tørrere forhold når elva ikke lenger får naturlige sykluser med høye vannføringsperioder. En dreining til mer tørketolerante arter må forventes.

Påvirkning på landskap, friluftsliv og reindrift

Influensområdet er en del av et større INON-område (570 km²), og tiltaket vil føre til at omtrent 3 km² netto INON faller bort. Grøndalen innehar viktige myrområder for våtmarksfugl, det er en normalt sett god bestand av småvilt som rype og hare, og store upåvirkede områder er svært viktige for dyr med store hjemområder. Disse og flere arters habitatkrav gjør at leveområder blir svekket ved slike inngrep. Rørgater fungerer blant annet som ledegjerder på reinsdyr, og nyskapte kantsoner er konkurransevridende i disfavør småviltet. Tap av dette upåvirkede områder som dette er svært negativt for reindrift.

Hele den påvirkede delen av Grøndalselva går langs en tursti som er en del av et større turstinett mellom Skorovas og Nesådalen i Grong. Dette er et velegnet utfartsområde til fiske- og fotturer i fjellet. I Namsskogans nylige kartlegging og verdsetting av friluftsområder ble området klassifisert med verdi C, registret friluftsområde. Turen opp Grøndalen er en flott fottur, hvor man omkranses av Grøndalsfjellet, Litjefjellet og Nesåfjella. Dammen blir plassert veldig synlig i terrenget og det vil være et klart negativt element for naturopplevelsen. Vi mener at uberørt natur skal forbli uberørt, nettopp for at vi og fremtidige generasjoner skal kunne få oppleve den på naturlig vis. Reindriften blir også negativt berørt av dette tiltaket, spesielt i anleggsfasen.

Oppsummering og konklusjon

Grøndalstjønnkraftverk vil ha et betydelig større konfliktpotensiale enn de øvrige

kommenterte kraftverkene i Skorovasselva. Et flott turområde i urørt natur forringes. Store upåvirkede områder er viktige leveområder for en rekke arter, og det er nødvendig å bevare store sammenhengende områder i en tid hvor utbygging fragmenterer fjellområder i stadig større grad. Bekkekløfter og fossesprutsoner er viktige rødlistehotspots, begge registrerte lokaliteter på berørt strekning bør kartlegges og bli en del av beslutningsgrunnlaget for dette kraftverket. Disse momentene gjør at vi er negative til en utbygging av Grøndalstjønn kraftverk.

Grøndalselva kraftverk

Beskrivelse av tiltaket

Årsproduksjon vil bli 32,1 GWh. Kraftverket vil utnytte et fall på 95 meter mellom kote 211 og 116. Vannveien vil bli 1770 meter tunnel, 150 meter rør i tunnel og inntil 10 meter nedgravde rør. En inntaksdam på 5 x 30 meter vil bli bygget med et oppdemt vannspeil på 28000 m². Det vil bli bygget 1100 meter ny permanent vei til inntaket og 30 meter permanent vei til kraftstasjonen. Det vil også bli etablert to massedeponier i nærheten av kraftstasjonen. Det er skissert to løsninger for linjetilknytning. Enten tilknytning til eksisterende luftnett, eller legging av ny jordkabel (5000 meter) i eksisterende luftlinjetrasé. Ny jordkabel er det mest sannsynlige alternativet ifølge tiltakshaver. Minstevannføring er foreslått til 900 l/s sommerstid og 480 l/s vinterstid. Dette tilsvarer 5-persentil. Kraftverket foreslås lagt til Sakariasfossen, som er påvist vandringshinder for småblank i Grøndalselva/Skorovasselva.

Påvirkning på naturverdier

I biomangfoldrapporten nevnes fire verdifulle naturtyper i influensområdet til denne utbyggingen. Like nedstrøms planlagt inntak er det registrert en fossesprøytsone, i Storfossen. To bekkekløfter finnes her, og i den øvre er det registrert to rødlistede lavarter i nærstående gammel granskog – gubbeskjegg (NT) og sprikeskjegg (NT). I nedre del av prosjektområdet er det elvører og gråor-heggeskog/flommarkskog. Disse naturtypene er utpregede rødlistehotspots. I biomangfoldrapporten sies det at hverken bekkekløftene eller fossesprutsonen under Storfossen har arter som er av spesiell verdi tilknyttet vannforholdene, selv om det nevnes at det finnes små forekomster av fosseeng. Registrerte verdifulle naturtyper avhengig av en viss vannføring, og naturlige fluktuasjoner i den, for å understøtte og opprettholde naturverdiene tilknyttet dem.

Influensområdet er en del av forvaltningssonen til både bjørn og jerv (begge EN), også gaupe (EN). Det har blitt observert hønehauk (NT) i nærheten av influensområdet tidligere, men det er usikkert om det er hekkeplasser her. Dette antar vi sjekkes ut av Fylkesmannen. Det er også registrert en reirlokaltet for fjellvåk i influenssonen til tiltaket. Særlig vil anleggsfasen kunne ha en negativ påvirkning på hekkesuksess for fjellvåk her. Fossekall hekker mest sannsynlig her, og det finnes mange egnede hekkeplasser. Her bør avbøtende tiltak settes inn, f. eks hekkedasser.

Grøndalselva har forekomst av småblank. Dette er antakelig hovedgrunnen til at prosjektområdet har blitt vurdert til å ha stor verdi for akvatisk miljø. Som et avbøtende tiltak er kraftstasjonen tenkt plassert ved artens vandringshinder i elva. Det er søkt etter elvemusling (VU) på berørt strekning og ingen funn ble gjort. Det antas at bunndyrfaunaen er representativ for regionen, og hele prosjektstrekningen er velegnet for ørret. Ved opparbeidelse av tunnel er det fare for avrenning til elva. Her er det foreslått å montere slamutskillere som kan minimere partikkelavrenningen.

Rørgata vil gå gjennom planteskog og noen myrområder. Rørgatetrasé er ikke kartlagt av biolog. Dette skaper et kunnskapshull og det er negativt.

Påvirkning på landskap, friluftsliv og reindrift

Det er ikke kjent for oss i hvilken grad dette området benyttes til friluftsliv. Det finnes en tursti som går fra der FV 764 krysser Grøndalselva rett ovenfor Finnbruøra, som følger elva på vestsiden opp til Storfossen. Denne har antakelig lokal bruksverdi. Det ser ut til at planen er å bygge ut denne veien til driftsvei for kraftverket. Landskapet rundt elva er preget av menneskelig bruk gjennom hogst, men det er likevel en vakker og vill elv med lange bekkeløfter og fossefall, slik at opplevelsesverdien av denne delen av Grøndalselva ikke kan undervurderes.

Tiltaket berører ikke INON-områder. Det er vurdert at konsekvensen for reindrifta blir ubetydelig i driftsfasen, og liten negativ i anleggsfasen.

Oppsummering og konklusjon

Delen av vassdraget som berøres av dette tiltaket størst biomangfoldverdi. Det finnes flere karakteristiske naturtyper knyttet til elv og det er funnet to registrerte

rødlistearter, og det er potensiale for flere funn. Biomangfoldutredningen fokuserer ikke tilstrekkelig på dette.

Prosjektet anser vi som middels konfliktfylt. Middels fordi det ikke berører mye uberørt natur eller forekomster av

Landskapsopplevelsen vil også bli påvirket av inngrepet. Det er foreslått at det installeres slamutskillere i anleggsfasen med bygging av tunnel, og dette ser vi på som et svært viktig avbøtende tiltak for biomangfold i elva, spesielt viktig når vi vet at småblank og storørret går helt opp til kraftstasjonen.

Store Sandåa

Her er det søkt om konsesjon til et kraftverk og gitt konsesjon til et annet. Totalt to kraftverk vil kunne bli bygget i denne elva.

Sandåa kraftverk

Beskrivelse av tiltaket

Årsproduksjon vil bli 5,1 GWh. Et fall på 38 meter mellom kote 258+ og 240+ (sitat konsesjonssøknad) vil bli utnyttet. Omlagt vannvei i rørgate blir ca. 780 meter lang med en tunnel de første hundre meterne for å unngå for store landskapsendringer ved sprenging. I tiltaksområdet går det skogsbilveier på begge sider av elva med en skogbuffer på begge sider ned mot vannet på ca. 50 meter. Det blir bygget 100 meter permanent vei til kraftstasjonen og 120 meter permanent vei til inntaket.

Inntaksmagasinet vil en dam på 1,5 x 15 meter, og ca. 1350m² vannspeil. Ny linje kan bli 100 eller 1200 meter avhengig av om det konsesjonsgitte kraftverket lenger opp i elva blir realisert. Dette er planlagt som jordkabel eller luftspenn, hvor jordkabel ser ut til å være foretrukket. Foreslått minstevannføring er 180 l/s, lik alminnelig lavvannføring. 5-persentil sommerstid er 412 l/s og vintertid er den 196 l/s.

Påvirkning på naturverdier

Rødlistearten fossefylltav (EN) er registrert under fossen rett under inntaksstedet. Denne er sterkt knyttet til slike fuktige habitat, og den vil bli påvirket av en lavere vannføring eller annen forringelse av habitatet. Foreslått rørgate kan komme i konflikt med denne lokaliteten. Ellers er registrert en rødlistet fugl (NT) unntatt offentlighet med hekkelokalitet i nærhet til tiltaket. Vi antar dette dreier seg om en stor rovfugl, antakeligvis hønsehauk. Tiltakshaver vurderer at kraftutbygging ikke vil ha en negativ påvirkning på hekkelokaliteten i driftsfasen og setter en sikkerhetsradius på

anleggsarbeidet til 500 meter, dette er den samme sonen som man må forholde seg til i arbeid med å etablere skuterløyper. Ellers inngår området i yngleområdet til bjørn (EN) og jerv (EN), og er også en del av streifområdet til gaupe (EN). Tiltaksområdet er antakelig leveområde for alle skogsfuglene våre, elg og rådyr.

Den berørte strekningen er egnet habitat for småblank. Rapporter fra lokale fiskere sier at det ikke er uvanlig å få småblank under fiske i området rundt samløpet med Namsen. Det er gjort prøvefiske i Sandåa med garn og el-fiskeutstyr flere ganger, men arten er ikke påvist så langt opp i vassdraget siden 70-tallet. Det antatte vandringshinderet er under Storfossen, som er planlagt inntaksområde for dette kraftverket. At småblank ikke er fanget her under prøvefiske i de senere år betyr ikke at arten ikke finnes her. Det kan være et symptom på at arten er i tilbakegang, og begynner å bli sjelden, og det igjen betyr at man bør jobbe for at ikke ytterligere leveområder går tapt. Vi minner om Stortingsproposisjon 32 (2006-2007) om vern av villaksen. I Sandåa finnes det storørret. Denne kan vandre helt opp til planlagt inntak, muligens lengre. Inngrep vil være negativt for arten, da en mindre vannføring vil fjerne oppvekstområder, og et effektivt vandringshinder blir etablert.

Ellers nevnes det i konsesjonssøknaden at det finnes en bekkekløft her, men at denne ikke har noen verdi.

Påvirkning på landskap friluftsliv og reindrift

Tiltaket er omkranset av skogsbilveier på begge sider, området har ikke uberørt preg. Det er planlagt å legge vannveien i tunnel de første hundre meterne etter inntaket for å minimere landskapspåvirkningen, men en demning vil likevel bli et synlig inngrep. Spesielt fra sørsiden av elva hvor sikten ned fra veien er god. En foreslått lav vannføring vil føre til at elva vil se mer tørrlagt ut, ved at steiner blir stikkende opp av vannet.

Omtrent en km ovenfor planlagt inntak er det et tilrettelagt friluftsområde som er lett tilgjengelig med bil via skogsbilveien fra sørsida av elva. Dette er flittig brukt av barnehager og skoleklasser og er attraktivt på grunn av enkel tilgjengelighet fra Namsskogan sentrum. Elvestrekningene oppstrøms og nedstrøms tiltaksområdet er populære fiskeområder, spesielt for barn og unge¹¹ da det fins mye bitevillig ørret. Tiltakshaver sier at inngrepet vil ha en ubetydelig til liten negativ påvirkning på

¹¹ <http://visitnamsskogan.no/friluftsliv/fiske-i-namsskogan/fjellstyrets-anbefalinger/>

friluftslivet. Tiltaket vil være middels negativt for reindrift i anleggsfasen, og ubetydelig – liten negativ i driftsfasen.

Oppsummering og konklusjon

Vi er negative til tiltaket av hensyn til innskrenking av potensielt leveområde for småblank og storørret. Videre vil tiltaket være negativt for fossefylltav (EN), og det vil påvirke et nærturområde – kanskje de aller viktigste turområdene. Her er vi for øvrig ikke enige i at Namsskogan kommune ikke har verdsatt området i sin nylige friluftskartlegging.

Storsteinåa

Søknaden er trukket av tiltakshaver.

Rune Logstein

Leder Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag

Ann Gregersen

Leder, Naturvernforbundet i Namdalen

Hallgeir Frøseth Opdal

Regionssekretær, Naturvernforbundet i Trøndelag

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ikke signatur.

Vedlegg

1. Notat småblank, Berg, NTNU 2014